DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-613-6-104

# РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ СПРОМОЖНОСТЕЙ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

**Охріменко Олександр Володимирович**
*аспірант кафедри адміністративно-правових дисциплін та публічного управління*
*Дніпровський державний університет внутрішніх справ*
*м. Дніпро, Україна*

Сучасне безпекове середовище характеризується високою динамічністю, масштабністю воєнних викликів та необхідністю постійного вдосконалення оборонних спроможностей держави. За таких умов розвиток Збройних Сил України (далі – ЗСУ) є не лише військовим, а й важливим управлінським завданням, реалізація якого потребує ефективної державної політики, належного інституційного забезпечення та узгодженого функціонування органів державної влади. Саме державне управління створює організаційні, нормативно-правові, фінансові та кадрові передумови для формування і підтримання необхідного рівня спроможностей ЗСУ.

Поняття спроможностей ЗСУ доцільно розглядати як сукупність можливостей військових формувань та органів військового управління виконувати визначені завдання відповідно до встановлених вимог. Вони охоплюють не лише наявність озброєння і військової техніки, а й стан системи управління, рівень підготовки особового складу, матеріально-технічне, медичне, логістичне та інформаційне забезпечення, розвідувальні можливості, здатність до взаємодії та інші складові. Тому розвиток спроможностей потребує комплексного управлінського підходу [1, с. 194].

Роль державного управління у цьому процесі передусім проявляється у формуванні та реалізації державної політики у сфері оборони. Держава визначає стратегічні цілі розвитку ЗСУ, встановлює пріоритети оборонного планування, забезпечує нормативно-правове регулювання, формує необхідні фінансові та матеріальні ресурси, а також здійснює контроль за ефективністю використання відповідних ресурсів. Таким чином, державне управління виступає механізмом узгодження потреб оборони з можливостями держави. Важливим елементом управлінського забезпечення розвитку спроможностей є стратегічне планування. Воно дає змогу визначати перспективні потреби ЗСУ з урахуванням характеру актуальних та потенційних загроз. Особливого значення набуває перехід від ситуативного

реагування до системного прогнозування розвитку безпекового середовища. Такий підхід дозволяє визначати пріоритетні спроможності, встановлювати послідовність їх розвитку та забезпечувати відповідність між стратегічними цілями, ресурсами і конкретними управлінськими рішеннями [2, с. 27–28].

Окремим напрямом державного управління є ресурсне забезпечення розвитку спроможностей. Фінансові ресурси держави мають розподілятися з урахуванням визначених оборонних пріоритетів, необхідності підтримання належної боєздатності військ та перспективної модернізації. Водночас ефективність ресурсного забезпечення залежить не лише від обсягу фінансування, а й від якості планування, прозорості процедур, належного контролю та здатності управлінської системи оперативно адаптуватися до зміни потреб. Важливою складовою розвитку спроможностей є кадрова політика. Збройні Сили України потребують професійного, мотивованого та належним чином підготовленого особового складу. Тому державне управління має забезпечувати розвиток системи військової освіти, професійної підготовки, кар'єрного розвитку, кадрового планування та соціального захисту військовослужбовців. В умовах тривалого збройного протистояння особливого значення набуває врахування практичного бойового досвіду під час підготовки та професійного розвитку військовослужбовців [3, с. 25].

Суттєвий вплив на розвиток оборонних спроможностей має технологічна модернізація. Державне управління повинно створювати умови для впровадження сучасних технологій, розвитку оборонно-промислового комплексу, підтримки інновацій та налагодження ефективної взаємодії між державним сектором, науковими установами та приватним бізнесом. Особливої актуальності набуває розвиток безпілотних і роботизованих систем, засобів розвідки, зв'язку та управління, систем протиповітряної оборони, радіоелектронної боротьби та інших технологічних компонентів сучасних оборонних спроможностей.

Ще одним важливим аспектом є вдосконалення системи управління ЗСУ. Ефективність використання сформованих спроможностей значною мірою залежить від якості управлінських процесів, оперативності прийняття рішень, чіткого розподілу повноважень та належної взаємодії між органами військового управління. У цьому контексті важливим напрямом залишається подальше впровадження принципів і стандартів НАТО, розвиток взаємосумісності та вдосконалення механізмів цивільного демократичного контролю над сектором безпеки і оборони. Державне управління також має забезпечувати координацію діяльності різних суб'єктів сектору безпеки і оборони. Розвиток спроможностей ЗСУ не може бути ізольованим від функціонування

інших складових сил оборони, органів державної влади, підприємств оборонно-промислового комплексу, наукових та освітніх установ. Тому необхідними є належна міжвідомча взаємодія, узгодженість стратегічних документів та єдність підходів до планування й реалізації оборонної політики [4, с. 14].

Перспективним напрямом удосконалення державного управління є цифровізація процесів оборонного планування та управління. Використання цифрових інструментів сприяє підвищенню оперативності обміну інформацією, аналітичного забезпечення управлінських рішень, моніторингу ресурсів і контролю за виконанням визначених завдань. Водночас цифрова трансформація потребує належного захисту інформації, розвитку відповідної інфраструктури та підготовки персоналу.

Розвиток спроможностей ЗСУ є комплексним процесом, який потребує системного державного управління та довгострокового стратегічного планування. Основними напрямами вдосконалення управлінського забезпечення мають залишатися розвиток стратегічного планування, удосконалення ресурсного та кадрового забезпечення, технологічна модернізація, цифровізація управлінських процесів, розвиток оборонно-промислового потенціалу та поглиблення взаємосумісності з державами-партнерами. Подальше вдосконалення державного управління у цій сфері має бути спрямоване на формування адаптивної системи розвитку оборонних спроможностей, здатної реагувати на зміни безпекового середовища та забезпечувати довгострокову стійкість оборонної системи України [5, с. 94].

Отже, роль державного управління у забезпеченні розвитку спроможностей ЗСУ полягає у створенні цілісної системи стратегічного, нормативно-правового, організаційного, кадрового, фінансового та технологічного забезпечення їх розвитку. Ефективність такої системи визначається здатністю держави своєчасно визначати пріоритети, концентрувати ресурси на найбільш важливих напрямах, забезпечувати координацію суб’єктів оборонної політики та здійснювати належний контроль за результативністю управлінських рішень.

**Література:**

1. Бондаренко О. С., Нізамієв Р. М. Аналіз проблем кадрового менеджменту та кадрової політики Збройних Сил України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. Вип. 5. С. 193–196.

2. Біліченко В. М. Проблеми формування та розвитку кадрового потенціалу Збройних сил України в системі публічного управління: теоретичні засади. *Публічне урядування* : збірник. 2022. № 1(29). С. 22–30.

3. Басараб О. Т., Блистів Т. І. Організаційно-правові механізми забезпечення правопорядку у Збройних Силах України та інших військових формуваннях. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 8. С. 24–27.

4. Акімов О. Управління людським потенціалом Збройних Сил України в системі забезпечення національної безпеки в умовах російсько-української війни. *Society and Security*. 2026. № 4(16). С. 3–15.

5. Бублик О. А. Збройні Сили України як провідний суб'єкт забезпечення оборони держави. *Наукові записки. Серія : Право*. 2023. Вип. 15. С. 92–96.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-613-6-105

## СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

**Стасюк Віталій Сергійович**
*аспірант кафедри*
*публічного управління та землеустрою,*
*Класичний приватний університет*
*м. Запоріжжя, Україна*

До національної безпеки входять управлінські органи посередництвом міністерств, відомств, комітетів, державних закладів та організацій. Підґрунтям функціонування кожного з них виступає єдина національна безпека. Одне з найбільш вагомих завдань, які має виконати держава в національній безпеці, полягає в тому, що офіцери й державні службовці мають бути готові виконувати свої функції в царині, де забезпечуються національні інтереси й основи, на яких базується національна безпека.

Законом України «Про освіту» визначено, що система освіти являє собою сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними [1].

Основою у вирішенні завдань із захисту національних інтересів відіграють кадрові військовослужбовці. Зміст військової освіти має включати не тільки військову компоненту, але й вивчення і невоєнних